

Gymnasier og Citizen Science

Pilotprojekt for Et Sundere Syddanmark

Af Berit Elisabeth Alving balving@bib.sdu.dk og
Thomas Kaarsted tk@bib.sdu.dk

Kan det lade sig gøre at engagere gymnasielever i Citizen Science? I foråret 2019 deltog gymnasieklasser fra Tornbjerg Gymnasium og Grindsted Gymnasium i et gymnasiepanel i forbindelse med projektet Et Sundere Syddanmark. Gymnasieeleverne skulle bidrage som "unge medforskere".

Baggrunden

Tilbage i 2017 blev forskere fra Syddansk Universitet (SDU) og Odense Universitetshospital (OUH) inviteret til at deltage i konkurrencen og Citizen Science-projektet Et Sundere Fyn. Her blev der uddelt 1 million kr. til en forskningsgruppe,

som kunne overbevise befolkningen om at de skulle stemme på dem. Afstemningen foregik via mediehuset TV2/Fyns platforme, og der blev bragt en række indslag om konkurrencen. Et Sundere Fyn blev en stor succes, og projektets reach var halvdelen af den fynske befolkning og 12.000 fynboer stemte. Projektet blev gentaget i 2018.

Herefter blev det besluttet at udvide projektet til hele regionen under navnet Et Sundere Syddanmark (ESS). Udover SDU og OUH deltager også Region Syddanmark, de fem sygehuse i regionen, samt TV/Syd og TV2/Fyn.

Under ESS 2019 bliver der uddelt 2 millioner kr. til fordeling mellem tre forskergrupper. Alle sygehuse i regionen har mulighed for at deltage. Syddansk Universitetsbibliotek er en af parterne i dette nye og udvidede Citizen Science-projekt [1]. Styregruppen for ESS ønskede at udvide konceptet og koblede et gymnasiepanel til ESS 2019. Her blev Tornbjerg og Grindsted gymnasierne valgt til at deltage i et pilotprojekt.

I løbet af efteråret 2018 blev der afholdt mange møder i Styregruppen, med de to gymnasiers rektorer og med de fire lærere som blev tilknyttet.

Planlægningen og indholdet i gymnasiepanelet blev udarbejdet i fællesskab og tog langsomt form. Målet var: Kunne vi integrere ESS i elevernes undervisning og gøre dem til "unge medforskere" i et Citizen Science projekt. Elevernes opgave blev at producere en konference poster om et af forskningsprojekterne i konkurrencen.

Oplæg, introduktioner og besøg

De to gymnasier deltog med i alt 86 elever. På gymnasierne modtog eleverne undervisning i den danske sundhedssektor, forskellige typer af forskningsdesigns til brugerinddragende undersøgelser, samt samfundsfaglige emner bl.a. politik, demokrati m.m. Denne undervisning stod gymnasielærerne for og på denne måde blev projektet en del af gymnasiernes årsplan. Derudover var der, henover fem uger, flere intro-

duktioner og besøg af forskere, SDU-studerende fra Health Tech Innovator, SDU biblioteksmedarbejdere og mediefolk fra TV2 Fyn og TV/Syd. Indholdet var henholdsvis Citizen Science, innovation og kampagnedesign, kildekritik, samt mediernes rolle. Eleverne deltog i Åben Forskerdag på Trinity i Fredericia. Her mødte de forskerne fra ESS 2019, og havde en dialogsession hvor de kunne interviewe dem, og få feedback på deres produkt.

Produktet

De mange input fra de forskellige events blev suppleret af en SDU Libguide [3]. Eleverne gik hermed i gang med at producere deres konference poster, samt at forberede et pitch (præsentation) til præsentation på en finaledag på SDU i april. På den måde lærte de unge om Citizen Science og blev potentielt til medforskere. Produktet, poster og elevernes pitch, blev bedømt af

en jury som bl.a. bestod af Stephanie Lose (regionsformand for Region Syddanmark) og Kurt Espersen (koncerndirektør i Region Syddanmark). Vinderne blev valgt ud fra tre kategorier.

Fremtiden for projektet og anbefalinger

Kan gymnasieelever engageres i Citizen Science-projekter og potentielt blive "unge medforskere"? På baggrund af dette pilotprojekt bliver svaret: Ja.

Vi kan se to tendenser:

- 1)** De unge vil gerne engagere sig i samfundsmæssige problemstillinger, og de er optaget af bæredygtighed, miljø og sundhed. Langt de fleste gjorde sig overvejelser om borgerinddragelse og indsamling af data.
- 2)** Der ses samtidig et skifte i Citizen Science. Hvor det tidligere mest var naturvidenskabelige projekter, udvikler området

sig i retning mod mødet og interaktionen mellem forskerne og borgerne (også de helt unge), som betyder en kortere distance mellem disse og samtidigt gør det forskerne klogere på hvad der virker for og interessere borgerne. Den vinkel har gymnasieeleverne også fanget.

Projektet er evalueret af eleverne, lærerne og projektgruppen. Samlet var der høj tilfredshed (fire ud af fem elever vil anbefale en kammerat at deltage).

Projektet virkede samtidig motiverende for eleverne og blev oplevet som en anden form for læring. Det blev desuden vurderet til at være et berigende samarbejde og med et positivt medspil.

Samtidig kan hele forløbet eventuelt koncentreres, så det kun forløber over tre uger, hvorved eleverne bedre kan holde fokus på projektet. Det er nu op til styregruppen for ESS at vælge om gymnasieprojektet fortsættes i 2020.

Til sidst kan man spørge, om det er en biblioteksopgave at udvikle og lede denne type af projekter? Fra SDUB opfatter vi det som en del af vores rolle.

Ikke alene er vi et offentligt bibliotek, men gymnasieeleverne stifter desuden bekendtskab med emner som demokrati, digital dannelse, skabelse af viden, kildekritik m.m. i en universitær sammenhæng. Emner som biblioteker vel nok opfatter som kerneopgaver.

Fotos fra finaledagen 30. april 2019, ved Syddansk Universitetsbibliotek.

Gymnasiepanelet under Et Sundere Syddanmark

Pilotprojekt som er en del af det meget større DEFF-projekt om Citizen Science. Dette kan man læse mere om på *side 3* i dette nummer.

Lektor Kristian Hvidtfelt Nielsen, Center for Videnskabsstudier, Aarhus Universitet er tilknyttet projektet og fulgte gymnasiepanelet. Artiklen bygger delvist på hans vurderinger og anbefalinger.

TV/Syd bragte et indslag om ESS gymnasiepanelet [2]

Henvisninger:

[1] SDU - Et Sundere Syddanmark

<https://www.sdu.dk/da/forskning/forskningsformidling/citizenscience/et+sundere+syddanmark>

[2] Indslag fra TV Syd om Gymnasiepanelet ved Åben Forskerdag <https://www.tvsyd.dk/nyheder/26-04-2019/1930/gymnasieelever-bliver-klogere-pa-forskning?autoplay=1#player>

[3] SDU Libguide <https://libguides.sdu.dk/ESS-Gym>